

Hallituksen esitys laeiksi sähkömarkkinalain ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta (HE 265/2020 vp)

Eduskunnan talousvaliokunta

2.6.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Mitä hallitus esittää?

- **Hallitus esittää:**

- Sähkönkäyttäjille ja energiayhteisöille säädetään oikeus rakentaa kiinteistörajan yli erillisiä linjoja kiinteistörajan yli pienimuotoisen tuotannon liittämiseksi käyttöpaikkaan ja kiinteistön sisäiseen verkkoon
- Pienimuotoista tuotantoa on voimalaitos tai usean voimalaitoksen muodostama kokonaisuus, jonka teho on enintään 2 megavoltttiampeeria

- **Miksi hallitus esittää tätä?**

- Hallitus haluaa edistää pienimuotoisen tuotannon ja erityisesti aurinkosähkön hyödyntämistä, ehdotus laajentaa mahdollisuuksia hyödyntää myös kiinteistön ulkopuolelle sijoittuvia laitteistoja
- TEM:n Älyverkkotyöryhmä teki ehdotuksen 2018 ja se on käynyt lausuntokierroksella. Ehdotuksen toteutusta aikaistettiin, koska LA 17/2020 sisälsi vastaavan ehdotuksen.
- Älyverkkotyöryhmän ehdotuksia laajempia ehdotuksia ei ole voitu antaa, koska sellaisia ehdotuksia koskeva lainvalmistelu olisi ollut puutteellista:
 - Sellaisista vaihtoehtoista ei ole vaikutusarviointeja
 - Sidosryhmät eivät ole päässeet lausumaan vaihtoehtoista

Mitä hallitus ei esitä?

- **Yhden tai useamman tuotantoyksikön tai näistä muodostuvan ”tuotantoverkon” liittämistä kahteen tai useampaan liittymään**
 - Tässä olisi kysymys sähköverkon rakentamisesta ja verkkotoiminnasta, ei erillisestä linjasta
- **Hallitus ei esitä energiayhteisöjä koskevaa muuta sääntelyä tässä yhteydessä**
 - Hallitus on implementoinut direktiivin energiayhteisöjä koskevia säännöksiä VNA 1133/2020:lla, lisäksi ennestään voimassa sähkömarkkinalain 71 ja 72 §
 - Direktiivin optiota jakeluverkon rakennusoikeudesta energiayhteisölle ei olla esittämässä
 - Direktiivin ehtoa, että **energiayhteisöt osallistuvat asianmukaisella ja tasapainoisella tavalla järjestelmän kokonaiskustannusten jakoon**, ei nykyisessä energiaperusteisessa jakelutariffijärjestelmässä pystytä toteuttamaan
 - Option käyttöönotto edellyttäisi isoa muutosta jakelutariffijärjestelmään, lisäksi tulisi tarkastella vaikutuksia energiaverotukseen
 - Edellyttäisi laajaa lainvalmistelutyötä ja asianmukaisia vaikutusarviointeja, toisaalta jakeluverkonrakentamismonopolin purkamisen negatiiviset vaikutukset sähköjärjestelmän tehokkuuteen ja käyttäjien asemaan tunnetaan 1990-2000 taitteen selvityksistä.
 - On otettava huomioon, että direktiivin täytäntöönpano on myöhässä ja rikkomusmenettelyssä.

Miksi jakeluverkonrakennusmonopolin avaaminen energiayhteisöille tai muillekin on niin vaikeaa?

- **Oman jakeluverkon rakentaminen voi olla energiayhteisölle tai muulle toimijalle erittäin kannattavaa osaoptimointia**
 - Ns. lyhyiden siirtojen hyödyntäminen mahdollistaa säästön kulutuksen ja tuotannon siirtomaksuissa, kun sähkö ei kierrä markkinapaikan kautta
 - Riittävän kuorman kokoaminen mahdollistaa liittynät ylemmälle verkkotasolle, jolloin säästyy alempien verkkoportaiden maksuilta (pienjännite->keskijännite->suurjännite)
 - Omassa verkossa tuotetun sähkön kulutus on verotonta (valmistevero+huoltovarmuusmaksu) 800 000 kWh/a saakka
- **Kustannukset jäävät verkon muille asiakkaille ja kansantaloudelle**
 - Sijainniltaan edullisessa asemassa sijaitsevat toimijat rakentavat itselleen verkkoja, joissa on edulliset kustannukset. Tällöin sijainniltaan epäedullisessa asemassa haja-asutusalueella ja maaseudulla olevien käyttäjien kustannukset kasvavat: verkkojen ylläpito vaikeutuu, pahimmillaan voi johtaa siihen, että kustannukset nousevat niin korkeiksi, että verkkopalvelun saatavuus vaikeutuu.
 - Uuden verkon rakentaminen alueelle, jossa on jo jakeluverkkoa, johtaa verkonhaltijan kariutuneisiin kustannuksiin, jotka jäävät muiden asiakkaiden maksettaviksi.
 - Talousteorian mukaan luonnollinen monopoli johtaa siihen, että kansantalouden näkökulmasta verkonhaltijan suunnittelema ja optimoima verkko tulee taloudellisemmaksi kuin tilanne, jossa kilpailevat toimijat rakentavat päällekkäisiä verkkoja.
- **Mahdolliset ratkaisut asianmukaisen ja tasapainoisen kustannusjaon turvaamiseen ovat vaikeita ja edellyttävät pitkiä siirtymäaikoja**
 - Ovatko asiakkaat valmiita hyväksymään esimerkiksi voimakkaasti asiakkaan tehoa painottavaa tariffijärjestelmää, jossa siirtomaksu muodostuisi pääosin kiinteistä maksuista?